

Op de bres voor Amerikaanse Indianen (1992)

Pelgrim Sieth Delhaas uit Vught loopt elfhonderd kilometer

Van een verslaggeefster

Brabants Dagblad, 1992

Vught – Haar tent en andere spullen heeft ze nog niet uitgepakt. Dit met het oog op de aanwezigheid van radioactief stof uit de Nevadawoestijn. Ze eet klei en zeewier om haar lichaam van eventuele straling te ontdoen. De voettocht van elfhonderd kilometer door de Verenigde Staten voerde deels door een gebied waar regelmatig kernproeven worden genomen. Sinds een paar dagen is ze weer thuis. Gedreven vertelt Sieth Delhaas over de reden van haar pelgrimstocht: het onrecht dat de Indianen al vijf eeuwen lang wordt aangedaan.

foto: Felix Janssens

Met enige moeite spreidt Delhaas een landkaart op de grond uit. Het ding valt bijna uit elkaar.

Zorgvuldig legt ze het stuk met Albuquerque op zijn plaats. Daar, in het westen, begon haar reis. Ze wijst op de paars omrande gebieden waardoor haar tocht voerde: de Indianenreservaten. “Het is alsof je door een ontwikkelingsland trekt”, vertelt ze, “zo armoedig zien de reservaten er uit.”

Tijdens haar reis werd twee keer een radioactieve lading tot ontploffing gebracht. Zelf was ze honderd kilometer verwijderd van de plek des onheils, maar vijf jonge Belgische pelgrims waren op het moment van de explosie vlakbij. “De autoriteiten wisten dat zich op twee kilometer afstand mensen bevonden. Diezelfde ochtend nog waren ze door de jongeren op de hoogte gebracht. En later op de dag heeft het groepje vuurpijlen afgeschoten om zich kenbaar te maken. Willens en wetens werd toch op de knop gedrukt.

Op 12 oktober was het precies vijf eeuwen geleden dat Columbus Amerika ontdekte. Dat is in de VS op grootse wijze gevierd. Maar voor de Indianen bracht zijn komst alleen maar onheil. Onheil, waaraan geen einde lijkt te komen. “Eerst zijn ze naar de woestijnen verdreven, maar toen daar uranium in de grond bleek te zitten werden ze – terwijl ze zich van geen kwaad bewust waren – het slachtoffer van radioactieve straling”, zegt Delhaas verontwaardigd. “Nu de uraniumprijs sterk gedaald is, zijn de mijnen verlaten. Maar nog altijd veroorzaken de open schachten een verhoogd stralingsniveau in het gebied. De toenmalige exploitanten hebben niet eens de moeite genomen om de mijnen af te sluiten.”

Delhaas maakte deel uit van een groep, waarvan het aantal – meest Nederlandse – deelnemers varieerde van 15 tot 40. In totaal werd meer dan vierduizend kilometer afgelegd. De Pelgrims, die elk een deel van de route liepen, droegen gebedsstokken met zich mee. Op Columbusdag werden deze stokken op ceremoniële wijze aan de Indianen in het testgebied overhandigd.

Uit naam van de Nederlandse vrouwenbeweging liet Delhaas drie brieven achter. Ze wilde een steen mee terug nemen, maar dit werd haar – vanwege mogelijk stralingsgevaar – door een Indiaanse vrouw ontraden. Daar schrok ze wel van. “Het is zo’n prachtig gebied”, zegt ze, terwijl ze foto’s toont van een uitgestrekt landschap.

‘Vijfhonderd jaar geleden ontdekten de Amerikanen Columbus op hun stranden en niet andersom’, vindt Sieth Delhaas.

Radioactiviteit

“Radioactiviteit zie je niet, ruik je niet en proef je niet. Alleen de gevolgen zijn merkbaar. Daardoor weet je dat het er is. Alle families in het gebied hebben doden te betreuren door kanker. Kinderen worden misvormd geboren. Om dicht bevolkte gebieden te ontzien, worden alleen kernproeven genomen als de wind in hun richting waait. Het ‘benedenwindse’ volk, dat voornamelijk uit Indianen bestaat, is vogelvrij.”

Delhaas is teleurgesteld door de weinig kritische opstelling van Nederland. “Van de Broek volgt blindelings de defensiepolitiek van de Verenigde Staten. Als Nederlanders staan we er veel te weinig bij stil dat de Indianen ook voor onze Veiligheid worden opgeofferd.”